СВОБОДА И ХЛѢБЪ

Раснахъ като птичка Божия — воленъ, безгриженъ, радостенъ. Не се питахъ отгде иде хлѣбътъ вкжщи, отгде извира нашата бедна гостбица. Беша ми се тъй губѣше — отъ ранна сутринь до късна вечерь по работа, че азъ едва ли не ну бѣхъ забравилъ лицето. За ме не никой не мислѣше.

Гриженъ на моитѣ родители бѣха тъй голѣми, че не имъ оставеше време да помислятъ за мене.

Така азъ отъ рано изучихъ улицитѣ на нашия градъ и отъ рано измѣрихъ ширината на полетата и пасбищата. Хубаво се живѣеше така — легналъ по гръбъ на поляната съ очи обърнати къмъ гордитѣ бѣли облаци, които като бързи кервани пжтуваха по лазура къмъ далечнитѣ морета. Лежахъ, гледахъ и си пѣехъ пѣснички, които бѣха меки като облацитѣ, цвѣтисти като поляните и мелодични като пѣснитѣ на вѣтреца.

Но единъ день беща ми ме заведе въ една обушарница и каза:

— Стига си измѣрвалъ улицитѣ и полета та! Време е да понаучишъ и ти нѣщо.

Така азъ хлътнахъ въ обущарницата на бай Петра и за дълго останахъ тамъ, за да уча занаятъ.

Но колкото по-мъчна ми се виждаше работата, колкото по-дълго стояхъ прегърбенъ предъ тезгяячето, толкова по-мила ми ставаше изгубената свобода. Азъ чукахъ върху стжла лото на стара обувка, а предъ очитѣ ми се разгръщаха изоставенитѣ ливади, воденичката на дѣда Нестора, бостанитѣ съ цъвналитѣ зелки и безспирнитѣ игри съ другаритѣ. Всичко преживѣно се повтаряше стотини пжти предъ очитѣ ми, разтѣше, ставаше тежко, грамадно и тъй натежаваше въ душата ми, като че съ това изплащахъ стари грѣхове.

— Не, не мога! Зове ме изгубената свобода, която ми даваше време да пѣя, да играя, да скачамъ.

О, чудо се извършваше въ душата ми! Какъ всичко стававаше все по-скжпо и по-важно! Тревицата е по-зелена и по-сочна, облацитѣ тъй многобразни и пжтни, улицитѣ толкова хубави съ тия весели деца по тѣхъ.

Искамъ да хвърля чука, да разсипя тия омразни клечки и да се махна отъ тукъ. Но азъ знаехъ, че не бива да се бѣга. Господарь ми каза, че всички хора съ трудъ вадѣли хлѣба си — така и азъ трѣбвало да правя.

Но какво чудо се извърши съ мене. Когато вечерь се прибирахъ отъ работа, майка ми не гледаше тъй както никога не ме е гледала. Сега тя ме гледаше повече отъ всички, даваше ми предно мѣсто на софрата и говорѣше съ менъ като съ голѣмъ.

Единъ день работихъ дълго. Имаше работа, и трѣбваше да се върна късно презъ нощьта. Когато влѣзнахъ вкжщи, майка ми загрижено ме посрещна.

— Днесъ не сготвихъ, Дочко, — ми каза тя. — Нѣмаме нито петаче вкжщи. Затуй ще хапнешъ само хлѣбецъ. . . Пъкъ утре, Богъ е добъръ. . .

Нищо, мамо, дай хлѣбъ! — рекохъ азъ и сграбичъ комата. О, азъ бѣхъ така огладнѣлъ, че хлѣба ми се виждаше по-сладъкъ и отъ сиmитъ.

Азъ млъскахъ и весело поглеждахъ комата си. Страхъ ме бѣше да не се свърши по-скоро.

Толкова много дни да ядешъ и да не си усещалъ че хлѣбътъ е тъй сладъкъ! . . . Не, дори да имаше гостба, азъ не щѣхъ да взема отъ нея, за да не изгубя тая чудна сладость на хлѣба.

— Хубавъ ли е хлѣба, Дочко? — попита ме майка ми, доволна че азъ ямъ тъй сладко.

— О, мамо, никога не съмъ ялъ такъвъ хлѣбъ!

— Тъй е, синко. Когато човѣкъ вади хлѣба си съ трудъ и потъ, той е сладъкъ, вкусенъ.

И азъ разбрахъ, че хлѣбътъ ми бѣше тъй сладъкъ, както сладъкъ ми се виждаше свободния недѣленъ день . . . защото той ми бѣше единъчъкъ за презъ цѣлата седмица.

Тежко му, мислѣхъ азъ, който не се труди, защото той не знае сладостьта нито на хлѣба, нито на свободата.

Добри Немировъ